

Svakako, u daljem izgrađivanju sistema plaćanja mleka po kvalitetu, pored plaćanja po masnoći došlo bi u obzir i plaćanje prema stepenu kiselosti i čistoće.

Tačno je da takav sistem plaćanja, povezan sa kontrolom na samom terenu i ispitivanjima u laboratoriji, angažuje u potpunosti jednu radnu snagu na otkupnoj stanici. Izdaci u gore navedenom razdoblju od 1. marta do 31. juna ove godine iznosili su (naime mesečna nagrada ove radne snage, socijalna davanja za nju i utrošak laboratorijskog materijala) oko 0,8% od sadašnje otkupne cene, što znači prosečno 15 para na 1 litar mleka.

Ovo je, bez sumnje, prilično visok iznos, no pritom ne treba gubiti iz vida da je sadašnji otkup mleka na teritoriji beogradskog sreza relativno nizak obzirom na ukupnu proizvodnju mleka i na postojeće mogućnosti u ovom srezu. Prema podacima Instituta za mlekarstvo FNRJ sada (juli 1955 god.) otkup iznosi svega 12,5% od otkupa u istom srezu u mesecu avgustu 1948 god.

Prirodno je, da se povećavanjem otkupa ovi troškovi proporcionalno smanjuju.

U daljoj perspektivi podaci o procentu masnoće, npr. koji se sada koriste isključivo za određivanje otkupne cene mleka, trebali bi da posluže i samim proizvođačima pri selekciji stoke. Radi se dakle o jednom poslu koji je, posredno, od ogromne važnosti za dalji razvitak našeg stočarstva uopšte.

Ukoliko bi se ubuduće plaćanje mleka vršilo po stepenu kiselosti i čistoće, verujemo da bi ovi dodatni troškovi bili minimalni, pogotovo za slučaj povećanog otkupa i obzirom na gubitke koji se sada trpe usled kvarenja mleka.

U krajnoj liniji postignuti rezultati opravdaće u potpunosti veći trud i obimniji rad koji se ulaže u vezi pripremanja i sprovođenja novog sistema plaćanja.

Ing. Dragoljub Dorđević, Piro

KAKO REŠITI PITANJE MLEKARSKE ŠKOLE U PIROTU?

Malo je gde u svetu tako širok i sadržajan sistem opštenarodnog obrazovanja i stručnog osposobljavanja ljudi, kao što je to u našoj zemlji. To je uostalom svojstveno samo zemljama sa istinskim socijalističkim društvenim uređenjem, kojim putem ide naša zemlja. Drugačije to i ne može biti, jer trudbenici Jugoslavije imaju po svemu specifične i odgovorne zadatke od istoriske važnosti. Graditelji novog društva, za izvršenje ovih zadataka, moraju imati odgovarajuće sposobnosti i znanja. U tom smislu naša je socijalistička zajednica ustanovila jako široku mrežu raznovrsnih škola sa određenim zadacima. Bitna odlika našeg školskog sistema je njegova elastičnost i podređenost potrebama zajednice. To se između ostalog može videti i iz predstojeće reforme opšteobrazovnih škola. Van svake je sumnje da će iza toga uslediti i proučavanje problema stručnih škola, jer i njihov sadržaj rada pogotovu mora biti usklađen sa stalnim razvojem naše privrede. U svakom slučaju možemo očekivati pozitivan ishod razmatranja problema stručnog školstva.

U vezi sa ovim, na ovom mestu želim da istaknem pitanje Mlekarske škole u Pirotu.

Naša javnost vrlo malo zna o radu i problemima ove specijalizovane škole. Informacije radi, to je dvogodišnja stručna škola, koja ima isključivi zadatak da priprema kvalifikovane radnike za naše mlekarstvo. Škola je internatskog tipa. Nju pohađaju učenici sa položenim nižim tečajnim ispitom. Plan i program rada škole obuhvataju stručno upoznavanje mleka kao materije i njegovu raznovrsnu preradu, organizaciju mlekarske proizvodnje i prerade, probleme stočarstva i dr. Po završetku škole, učenici-ce idu u mlekarska preduzeća gde zasnivaju odnose stalnih radnika. Odmah mogu da kažem da mnoga mlekarska preduzeća u pogledu prijema i uposlenja svršenih učenika ove škole, pokazuju nerazumevanje. Činjenica je da ovi učenici, kao i svi drugi, ne mogu da nađu sebe odmah u proizvodnji, ali to nije rešenje onako akutnog problema stručne radne snage u mlekarstvu, gdje poslove i onako svršava priučeni kadar i ljudi starijih godina, koji će uskoro napustiti svoja radna mesta. Uprkos toj činjenici, mlekarska preduzeća još i danas sprovode neobjašnjivu praksu lošeg odnosa i nepoverenja prema ovom školovanom kadru. Čudo je veliko, da se ne shvata ovako očigledno stanje. Na pr. Direkcija škole je, u saradnji sa Institutom za mlekarstvo FNRJ, pokušala da omogući svršenim učenicima kratkovremeni praktični staž kod mlekarskih preduzeća da bi upotpunili školsko znanje, ali što je ispalo? Od anketiranih mlekarar, jedino su Novi Sad, Županja i Vel. Zdenci prihvatili poziv, odnosno molbu, ali ipak pod teškim uslovima. Nadamo se da će ovu situaciju u dogledno vreme raščistiti standardi u mlekarstvu. U svakom slučaju proizvodnja i prerada mleka je jako osetljiv sektor rada, te ovde više nego na drugim poslovima dolazi do izražaja stručnost i poznavanje poslova i procesa rada, pogotovu zato što se radi o ishrani i zdravlju stanovništva. Ovde je suvišan svaki komentar. Konačno, treba pomisliti i na preuzimanje i upravljanje brojnih modernih mlekarskih objekata, u koje je naša zajednica uložila ogromna sredstva. Visoko cenim napore naše poljoprivredne službe na unapređenju stočarstva, ali se ni za trenutak ne smeju gubiti iz vida potrebne mere na unapređenju mlekarstva, jer je poznata stvar da naš poljoprivrednik čuva muznu stoku uglavnom radi mleka. Treba ovaj njegov proizvod prihvatiti i omogućiti mu da se pristojno unovči i time poveća interes za povećanje proizvodnje.

Ovde treba dotaći i problem kvalifikacija sadanje radne snage u mlekarstvu, jer su to ljudi koji se odista nalaze u neravnomernom položaju, i imaju ipak vidnih zasluga.

Na rešavanju ovih i sličnih problema, Mlekarska škola u Pirotu može dati ocenjiv doprinos. Međutim, da zlo bude gore, danas se postavlja pitanje njenog opstanka uopšte. Zašto? Dosadnji AOR ove škole NOGO u Pirotu uzimajući u obzir njen karakter i teritorijalni značaj, najoštrije je postavio pitanje njenog daljeg izdržavanja. U tom smislu doneta je odluka i o likvidaciji škole. Republički organi pozvani za ova pitanja, nedvomisljeno nastoje da ipak ova obaveza padne na Pirot i iz okvira dotacija koje on prima. To rešenje nije nelogično, ali iznos potreban školi treba namenski fiksirati, jer je Pirot odista jako pasivan kraj i ovakva obaveza prevazilazi njegove mogućnosti. Pirotu je ova škola potrebna, i na svome je mestu što se ona baš ovde nalazi. Pirot se u ostalom i ne odriče svih obaveza prema ovoj školi, ali Republika Srbija, i mlekarska preduzeća pogotovu, moraju naći svoj interes za ovu školu, jer ona uglavnom radi njih i postoji. Svako drugo rešenje stavlja školu u nesigurne uslove rada.

Interesantno je da ovakve nezgode ne preživljava istovremeno škola u Kranju (Slovenija). Tačno je to da je kranjska škola sa većom tradicijom i da

bez sumnje pokazuje i bolje rezultate od pirotske škole, ali mi ipak moramo biti zadovoljni sa rezultatima pirotske škole s obzirom na uslove njenog života i rada. Pobuđena rezultatima kranjske škole na polju unapređenja stočarstva i mlekarstva, kao i svojim potrebama i Republika Hrvatska užurbano radi na otvaranju ovakve škole u Bjelovaru. Postavlja se pitanje, postoji li potreba da i Republika Srbija ima ovakvu školu? Van svake je diskusije ova potreba i to ne samo iz razloga što Republika Srbija ima niži stupanj razvijenosti mlekarske grane, već i zbog perspektive stočarstva uopšte. Ako je to tako, onda čemu tolike neodlučnosti u rešavanju problema ove škole. Smatram da u ovoj svetlosti treba razmatrati pitanje mlekarske škole u Pirotu i donositi odluke o njemu. Apolutno je verovatno i moguće, da Republika Srbija može naći pozitivno rešenje u ovom smislu. Bitno je u ovoj stvari shvatiti suštinu problema, a ostalo je stvar tehničke prirode. Zatim, potrebno je ozakoniti pravni status ove škole u sistemu našeg školstva i regulisati njen plan i program rada. Ovo zato, što kvalifikacije svršenih učenika treba da im otvaraju perspektive dalje u proizvodnji i da pozitivno deluju na upis novih kandidata u ovu školu.

Perspektivno gledajući, smatram da Republika Srbija treba da ima ovu školu koja bi u dogledno vreme postala pedagoško-istraživački centar za razne praktične potrebe Instituta za mlekarstvo FNRJ i Zavoda za mlekarstvo Poljo-privrednog fakulteta u Zemunu. Pirot je središte ove škole a treba i nadalje da ostane, jer zato ima dosta opravdanja. Ovaj izbor središta je sasvim na svome mestu. Međutim, objektivna nedostatak za školu predstavlja odsustvo mehanizovanog objekta za praktičnu obuku učenika-ca. Ali kako tu stoji stvar? Sreska stočarsko-mlekarska zadruga u Pirotu pripremila je potpun elaborat za opremu svog centralnog pogona u Pirotu i spremna je da iziđe na konkurs za kredit. I u dobijanju kredita ima znatnih poteškoća. Ovde zadruzi treba pomoći ne samo radi škole već i radi njenih neodložnih potreba na usavršavanju prerade mleka.

Ovo su neki od problema Mlekarske škole u Pirotu, koji traže neodložno rešenje. Smatram da nije naročito potrebno ukazivati na činjenicu da će Pirotska komuna, kao i sve druge, i dalje pružati otpor za izdržavanje škole ovakvog karaktera i značaja, utoliko pre što ona po prirodi svoga rada dosta skupo košta. Ukoliko ima suprotnih mišljenja, ja ih poštujem, ali bar praktično se dosada nije tako pokazalo.

Konačno, ovoj školi treba obezbediti potrebne uslove za rad, a ona će u svakom slučaju opravdati svoje postojanje i izvršiti zadatke koji se pred nju postavljaju.

Ing. Matej Markeš, Zagreb

ULOGA, ORGANIZACIJA I RAD LABORATORIJA MLJEKARE

Svega nekoliko najvećih mljekara u NRH ima dobro organizirane i vođene laboratorije. Velika većina srednjih i malih mljekara ima samo uređaj za ispitivanje masti u mlijeku — a ima ih čak i bez toga.

Da li je razlog takovom stanju nestašica osoblja s odgovarajućom spremom ili novac ili zastarjelost zgrada i nazora ili poteškoće pri nabavi laboratorijskog pribora ili koji drugi — teško je reći. No vjerovatno nije samo jedan.